

Документно-інформаційні системи, в том числі і бібліотека, належать до роду своєї діяльності до інформаційно-орієнтованого типу організації, характерного для сучасного інформаційного суспільства.

Одною з головних задач інформаційного менеджменту в даному напрямку є складання чіткого уявлення про зміст інформації; про категорії користувачів інформації; про оперативність її надання; про форму і способи надання інформації.

Формування базисних теорій інформаційного менеджменту в сучасному суспільстві обумовлено тим, що інформація в нинішній час є найважливішим господарським ресурсом, а в сукупності з використанням сучасних інформаційних технологій і вирішальним фактором конкурентоспроможності організації. В сучасних умовах практично всі бізнес-процеси в більшій або меншій ступені пов'язані з комп'ютеризованою обробкою даних. Фінансова, контрольна-аналітична, планова діяльність, маркетингові дослідження, бухгалтерський облік сьогодні неможливі без використання автоматизованої обробки інформації. З цього випливає, що цілеспрямованість інформаційного менеджменту концентрується в основному в сфері інформаційного забезпечення систем управління організаціями. Тому бібліотекам необхідно трансформувати свою діяльність в напрямку взаємодії з бізнесом і співпраці з аналітико-інформаційними структурами різних організацій, так як основною функцією управління інформацією є управління інформаційними ресурсами, інформаційними технологіями і інформаційними системами, забезпечуюче ефективну реалізацію всіх бізнес-процесів підприємства.

Ю. Є. Петрухно

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕКАХ: НОРМАТИВНО- ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Одним з найважливіших умов створення інформаційного суспільства в Україні є вільний доступ до інформації. Бібліотека — одна з соціальних організацій, яка має доступ до багатьох джерел інформації як традиційних, так і електронних. Тому в сучасних бібліотеках використовуються нові інформаційні ресурси та динамічно впроваджуються інформаційно-комунікаційні технології.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), на думку деяких авторів, є засобом зв'язку і каналами передачі інформації, які забезпечують швидкий

зв'язок з джерелами інформації і дають можливість відчувати кожній людині переваги інформаційного суспільства у своїй діяльності [13].

Важливість ІКТ у сучасному житті важко переоцінити. у преамбулі «Декларації про права людини та верховенство права в інформаційному суспільстві» [1] зазначено, що ІКТ є невід'ємною частиною демократичного процесу, а також, що обмежування або відсутність доступу до ІКТ позбавляє людину повною мірою використовувати свої права. В «Окинавській хартії глобального інформаційного суспільства» зазначено, що «інформаційно-комунікаційні технології є одним з найбільш важливих факторів, які впливають на формування суспільства 21-го сторіччя» [6].

Завдяки впровадженню ІКТ у бібліотеках користувачі зараз мають можливість доступу до електронних ресурсів бібліотеки. Але ІКТ мають і негативні наслідки. Це, насамперед, порушення авторського права. Наприклад, у вузівських бібліотеках почастишали випадки скачування текстів підручників, навчально-методичної літератури та ін. Тому в кожній бібліотеці мають бути правила, які максимально обмежують протизаконні дії користувачів інформації.

Зараз можна визначити два рівні нормативно-правових документів, що регулюють суспільні відносини у створенні і впровадженні ІКТ, у т. ч. в бібліотеках: міжнародний та національний.

На міжнародному рівні це: міжнародно-правові угоди (Загальна декларація про права людини [2]; Міжнародний Пакт про економічні, соціальні та культурологічні права [4]; Декларація про права людини та верховенство права в інформаційному суспільстві [1]; Окинавська хартія глобального інформаційного суспільства; міжнаціональні програми та документи (Програма ЮНЕСКО «Інформація для всіх» [14], модельний Бібліотечний кодекс для держав — учасників СНД [5] та ін.)

На національному рівні це: Конституція України; Закони України «Про авторське право та суміжні права» [7], «Про бібліотеки та бібліотечну справу» [8], «Про електронний документ та електронний документообіг» [9], «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [10] «Про інформацію» [11], «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2007 — 2015 рр. » [12] та ін. ; Укази Президента України («Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» [16]; Державна цільова національно-культурна програма створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека — XXI» [3]; Типові правила користування бібліотеками

в Україні, затвержені Наказом Міністерства культури і мистецтв України № 275 від 05. 05. 99 [15].

Саме ці нормативно-правові акти мають бути підґрунтям для створення внутрішніх бібліотечних правил користування бібліотекою та інших документів, що регулюють впровадження та використання ІКТ у сучасних бібліотеках.

Список літератури

1. Декларация о правах человека и верховенстве права в информационном обществе // Новости Российского комитета ИФЛА. — 2005. — № 2. — С. 5 — 11.
2. Загальна декларація про права людини. — К. : Укр. правн. фундація, 1995. — 12 с. — (Сер. «Міжнародні документи ООН з прав людини»).
3. Концепція Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека — XXI» // Бібл. планета. — 2010. — № 1.
4. Міжнародний Пакт про економічні, соціальні та культурологічні права. — К. : Укр. Правн. фундація; Право, 1995. — 16 с. — (Сер. «Міжнародні документи ООН з прав людини»).
5. Модельный Библиотечный кодекс для стран — участников СНГ (новая редакция) // Вестн. Библ. Ассамблеи Евразии. — 2005. — № 1. — С. 54 — 57.
6. Окинавская хартия глобального информационного общества [Электронный ресурс] — Режим доступа : [www. iis. /library/okinawa/charter. ru. html](http://www.iis.library/okinawa/charter.ru.html)
7. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 22. 05. 2003 № 850 — IV в ред. від 13. 01. 2001 № 3793 —12 // Відомості ВРУ. — 2011. — № 314.
8. Про бібліотеки та бібліотечну справу : Закон України від 27. 01. 1995 № 32/95ВР в ред. від 16. 03. 2000 // Відомості ВРУ. — 1995. — № 7. — Ст. 45.
9. Про електронний документ та електронний документообіг : Закон України від 22. 05. 2003 р. № 851 — IV // Офіційн. вісн. України. — 2003. — № 25. — Ст. 1174.
10. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05. 07. 1999 № 80/94 — ВР в ред. від 19. 03. 2009 № 1880 — VI // Відомості ВРУ. — 2009. — № 32 — 33. — Ст. 485.
11. Про інформацію : Закони України від 11. 05. 2004 № 1703 — IV в ред. від 02. 12. 2010 № 2756 — VI // Відомості ВРУ. — 1992. — № 48. — Ст. 560.

12. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2007 – 2015 рр. : Закон України від // Офіційн. вісн. України. – 2007. – № 8. – Ст. 373

13. Пархоменко, О. В. Інформаційне-знаннєве суспільство: проблеми, особливості // Науково-технічна інформація. – 2010. – № 1. – С. 3 – 6.

14. Програма ЮНЕСКО «Інформація для всіх» [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.ifarcom.ru/355/358.

15. Типові правила користування бібліотеками в Україні : затв. Наказом Міністерства культури і мистецтв України 05. 05. 99 № 275 / Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів № 9053/1999.

16. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні : Указ Президента України від 31. 07. 2000 р. № 928/2000 // Офіційн. вісн. України. – 2000. – № 31. – Ст. 1300.

Н. В. Петренко

ОБЛІК БІБЛІОТЕЧНОГО ФОНДУ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Сучасний період розвитку бібліотек характеризується їх технічним і технологічним переоснащенням відповідно до вимог інформаційного суспільства, осмисленим та виваженим підходом до обліку та інвентаризації фонду, створенням автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем (АБІС). Повна автоматизація бібліотечних процесів дозволяє підвищити якість традиційних процесів при скороченні виробничих витрат.

Основним інформаційним ресурсом книгозбірень залишається бібліотечний фонд, який, враховуючи потреби громади, змінюється відповідно до реалій сучасного книговидання. Загальний обсяг фонду Донецької обласної універсальної наукової бібліотеки (ОУНБ) ім. Н. К. Крупської складає 1 млн 644 тис. прим. Щорічні надходження документів до книгозбірні складають близько 20 тис. прим. , при цьому урізноманітнюється їх видовий склад за рахунок електронних документів, серед яких електронні книги (Е-Books), аудіокниги, DVD- та CD-диски з музичними записами, записами художніх та документальних фільмів тощо. Таке різноманіття нових надходжень робить

